Botos Katalin:

Nézzük meg az egészségügyi helyzetet Magyarországon!

AZ EGÉSZSÉGÜGYI VEZETŐK SZAKLAPJA – TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT XXI. ÉVFOLYAM 2022/2-számában megjelent egy cikkem a magyar egészségügy nemzetközi összehasonlításáról. Ennek bevezetője megállapítja, hogy a helyzet tartalmaz kockázati tényezőket, amelyeket a COVID válság csak fokozott. Megállapítja, hogy az ágazat csaknem minden országban alatta marad annak a figyelemnek, amit megérdemelne. Kelet-Közép-Európában a részesedése a GDP-ből különösen – és csaknem egységesen – jelentősen alacsonyabb, mint nyugati partnereiknél. A munkaerő-állomány elmaradása a kívánatos szinttől jelentős, hazánkban kifejezetten tragikus. Csakúgy, mint az ágazat részesedése a közpénzekből, s mint a bérszínvonal elmaradása a nemzetgazdasági átlagtól.

A közép-kelet-európai országok – félreérthetetlenül, mint a korábbi szocialista tábor örökösei, minden egészségügyi mutatóban a nyugat-európai – és általában az OECD országok– átlaga alatt vannak. Mindez nem véletlen, ám az OECD-EU jelentések erre semmi utalást nem tettek. Vonjuk le itt és most a következtetést: egy egységes Európában ez korrekcióra szorulna.

A 2020-as és 2021-es évre vonatkozó adatok bemutatták a pandémia súlyos hatásait, amelyek kényszerítően hatnak a gazdaságpolitikák korszerűsítésére, az ágazat fejlesztésének átgondolására. Vajon azóta mi történt? Nézzük meg a 2023-as adatokat! Elég kevés a változás, bár valami van. A legtöbb tendencia, helyzetet jellemző adat olyan, mint 2021-ben volt.

A legfontosabb mutató a születéskor várható élettartam. Ebben négy és fél évvel vagyunk az EU átlag alatt: 76.2 ; a miénk az EU-ban *az ötödik legalacsonyabb mutató* .2000-től a mutató emelkedett, majd 2019-2022 között csökkent.) (Gyakorlatilag 2021-re már 2 évvel csökkent, visszament kb. a 2010-es szintre).

Az is egy fontos mutató, hogy 65 évesen meddig élnek még az emberek, s milyen egészségi állapotban. A férfiaknál ez további 14, a nőknél 17,9 év. Mindkettő *alatta van 3 évvel az EU átlagoknak*. A gender különbség is 1.5-tel az átlag fölött van. A férfiak hamarabb halnak meg …S a 65 év felettiek igen nagy hányada él korlátozott életet, s szorul segítségre egészségi állapota miatt

Az elkerülhető halálesetek száma ugyancsak *jóval magasabb* nálunk, mint az Unióban. A megelőzhető halálesetek és a gyógyítható bajok miatti esetek100 000före vetítve a *kétszeresét* jelentik az EU adatoknak. Főleg a COVID rontott sokat az elvileg elkerülhető halálesetek számán. Természetesen, a vezető halálokok most is a szívproblémák, a keringési adatok meg a rák.

Ha azt nézzük, mik az okok, akkor természetesen a rossz társadalmi beidegződéseket, alkohol, de *főleg a dohányzás* magas aránya említendő. A dohányzásban az „élenjárók" között vagyunk az EU-ban. Érdekes módon, a szegényebbek az országos átlagnál többet dohányoznak, a gazdagabb rétegek meg többet isznak…

Egyértelmű probléma *az elhízás*. Régebben a szegényeket ábrázolták extrém soványnak, napjainkban azonban a szegényebb rétegek túlsúlyosak, s emiatt hajlamosak sokféle betegségre, mindenekelőtt a cukor-betegségre. (Kétszer olyan arányban kövérek a legalacsonyabb jövedelműek, mint a leggazdagabb quintilisbe tartozók…)

Szomorú statisztika *az öngyilkossági arány., ami kiemelkedő*, az egyik legmagasabb az EU-ban, különösen a férfiaknál.

Jobb az arány az el nem ért szolgáltatások terén, ez viszonylag alacsonyabb, mint az EU-ban. Mintegy 15%-a ennek a mentális problémákra vezethető vissza, azaz a mentális kezelést keresők számának elmaradása okozza… A mentális problémák nőttek a Covid alatt, viszont a velük való foglalkozás tehát elmaradt.

Mindezek mögött finanszírozási problémák húzódnak meg...

Magyarország az egészségügyre fajlagosan (azaz, egy főre) *a felét költi* a GDP-arányában, mint az EU átlag. (7,4%, míg az EU-ban átlag 11% - 2021-es adat.) Bár az elmúlt két évtizedben folyamatosan nőtt a szektorra fordított pénz, 2016-tól a járvány kitöréséig alatta maradt a szektorra fordított összegek emelkedése a GDP növekedésénél. (Bizony, nem került sor ezen évek alatt a nagyon elmaradt bérek emelésére.)

Sokat költünk gyógyszerre, és keveset a hosszú távú gondoskodásra, az EU-hoz képest. Az influenza oltások az időseknél az EU átlag alatt maradtak. Jelentős volt a pandémia alatt a röntgen vizsgálatok elmaradása (rákszűrések.)

Kevés az orvos és a nővér. Ezt a problémát jól ismerjük, *az orvostársadalom elöregedett, igen nagy arányú a 65 év fölötti orvos*. *Jelentős a külföldre vándorlás*. Jelentős fejlemény az állami egészségügyből a *magánpraxis felé való*

fordulás. Okok: mind a bérek alacsony szintje, mind a munkafeltételek kedvezőtlen volta. Nyilván fog majd változtatni valamit az orvosbérek drasztikus emelése, de a *kieső generációk pótlása nagyon nehéz* lesz. A segítő személyzet bér-elmaradása különösen fájdalmas. Az ezer főre eső orvosok száma már korábban is az EU átlag alatt maradt, a nővér-létszám mindmáig *messze az EU átlag alatt van.* A pótlás nehéz lesz, a végzős medikusok és ápolók aránya kedvezőtlen, az EU-hoz képest. És még így is nagy gond, és tovább rontja a képet, az elvándorlás. A végzősök nem is akarnak itt maradni. Eleve sok a végzősök között a külföldi hallgató, aki nyilván hazamegy.

Próbál a kormányzat adminisztratív megoldásokat találni az egészségügy problémáira: ágyszám-csökkentés, körzetesítés, csoportos háziorvosi praxisok; megtiltani a kórházi orvosoknak a két intézményben(állami-magán) való(részidős) munkavállalást; de sok ezekből nem eredményes. (Utóbbi pl. ugyanis engedéllyel azért mehet, *és eddig mindenki megkapta az engedélyt*…)

A kormányzat központosítással próbálja orvosolni a problémákat, ezzel nem mindenki ért egyet (legalább is, a magyar országjelentés megfogalmazói szerint.) Múlt év januárjában számos intézkedést vezettek be, de az Orvosi kamara sokat kifogásolt. Erre a kormányzat megszüntette a kötelező kamarai tagságot… Aligha valódi megoldás.

Most van folyamatban a koncepció kidolgozása, hogy mi legyen a megoldás e „beteg” ágazat rendbetételére. Úgy véljük nem helyes dolog, hogy *nincs saját minisztériuma az ágazatnak* (ahogy az oktatásnak sincs…) A humán ágazatok helyzete a magyar jövő kulcskérdése Nemcsak társadalmi, nemzetpolitikai, de pusztán gazdasági szempontból is döntő kérdés. Ha versenyképesek akarunk maradni, ide nagyobb figyelem kell. Ez a kormánypolitika egyik feltétlenül átgondolandó területe.

Csongrád, 2024. szeptember